

UNIVERSITETET I BERGEN
Det humanistiske fakultet

FORSKERUTDANNINGSMELDINGEN 2017

OPPFØLGING AV FAKULTETETS PRORITERINGER FOR FORSKERUTDANNINGEN. FORHOLDET MELLOM FORSKERUTDANNING OG FORSKNINGSSATSNINGER

Forskerutdanningen er en viktig forskningsstrategisk ressurs og en integrert del av fakultetets strategiske satsninger. Dette viser seg for eksempel ved at HF i 2017 ansatte flere stipendiater i tråd med strategiske satsninger: fire til middelalderforskning, én til medical humanities og to til fakultetets nye SFF Centre for Early Sapiens Behaviour.

Fakultetets Forsknings- og forskerutdanningsutvalg (FFU) drøfter jevnlig problemstillinger knyttet til fakultetets forskerutdanning. I 2017 vedtok utvalget veiledende retningslinjer for artikkelbasert avhandling og for vurdering av studiepoeng i forskerutdanningens opplæringsdel. FFU delte også ut HF's årlige *Pris for unge forskere i humanistiske fag* for andre gang i 2017.

Mot slutten av 2017 startet HF arbeidet med å forberede prosessen frem mot eget ph.d.-program. Fakultetet kommer i 2018 til å bruke denne prosessen til en gjennomgang av forskerutdanningen i sin helhet. Målet er å bedre kvaliteten på doktoravhandlingene, øke gjennomstrømmingen og kandidatenes konkurranseevne på arbeidsmarkedet.

Hovedansvaret for å gjennomføre fakultetets forskerutdanning ligger likevel på grunnenhetene, og innenfor rammene av universitetets sentrale handlingsplan har enhetene stor frihet til å definere sine egne prioriteringer.

AHKR melder at de ønsker å diskutere forskergruppene rolle, særlig i møte med stipendiatenes behov. Instituttet ønsker i løpet av 2018 å etablere en mentorordning for stipendiater rettet mot den praktiske siden av stillingen, særlig med tanke på undervisningskomponenten.

FOF satser særlig på å styrke kandidatene forutsetninger for å konkurrere om akademiske stillinger. I tillegg nevnes arbeidet med å opprette et nettverk som skal bestå av forskere og stipendiater ved samarbeidende institusjoner.

IF trekker fram konkrete forskningssatsninger som humanistisk migrasjonsforskning og språklæring/fremmedspråkdidaktikk, samt Lingclim-prosjektet og Aldringsprosjektet, som alle rekrutterte ph.d.-kandidater i 2017.

LLE framhever at instituttet har arbeidet med en egen handlingsplan for forskerutdanning som skal legges frem for instituttets FFU tidlig i 2018. Instituttet er opptatt av at gode system og strukturer må kombineres med faglig-sosial interaksjon, motivasjon og inspirasjon.

SKOK legger vekt på at de i tillegg til å ta ansvar for sine egne kandidater også ønsker å styrke kjønnsperspektivet blant kandidater fra andre enheter ved UiB. Denne interessen skal ivaretas gjennom å tilby kurs som er relevante innenfor ulike deler av UiBs forskerutdanning

*SVT*s fremste interesse er tverrfaglighet og vitenskapelig allmenndannelse. Målet er å utdanne kandidater til å inngå i kritisk dialog med fagfolk som arbeider innenfor aktuelle fagområder. Senterets forskergruppe innen vitenskapsteori skal styrke og videreutvikle kunnskapsbasen som danner grunnlag for undervisningstilbudene i vitenskapsteori ved UiB.

OPPTAK, GJENNOMSTRØMMING, FRAFALL, DISPUTASER OG UNDERKJENNINGER – KORT BESKRIVELSE AV SITUASJONEN OG PLANLAGTE TILTAK

I 2016 ble det tatt opp 20 nye kandidater til doktorgradsprogrammet ved Det humanistiske fakultet, deriblant én offentlig ph.d. (HF har i dag to slike). Tallet på oppnådde grader var 23 (21 ph.d. og 2 dr.philos.). Korrigerert for permisjon viser tallene at ni kandidater leverte på normert tid eller tidligere, mens tre leverte innen seks måneder etter normert tid. Tre kandidater leverte mer enn tre år på overtid.

To ph.d.-avhandlinger ble underkjent i løpet av 2017 (én for andre gang), og to kandidater har trukket seg fra programmet lang tid etter at finansieringsperioden gikk ut.

Antallet avlagte doktorgrader (ph.d.) viser en liten nedgang i forhold til 2016 (23) og en klar oppgang i forhold til 2015 (16). Sett under ett vurderer fakultetet fjorårets gjennomstrømming som normal sammenlignet med tidligere år. DBH-rapporteringen for 2017 viser imidlertid at bare 55 % av kandidatene med oppstart høsten 2011 leverte innen seks år etter opptak. Dette tilsier at det stadig er behov å styrke kvaliteten i forskerutdanningen ved Det humanistiske fakultet.

For å oppnå dette fortsetter fakultetet å satse på tett oppfølging og god integrasjon i forskningsmiljøene. Det nye ph.d.-programmet vil være et viktig virkemiddel i så måte. Et sterkere fokus på doktorgradsveiledningen er også nødvendig.

VEILEDEROPPLÆRING OG KARRIEREVEILEDNING – BESKRIVELSE AV SITUASJONEN OG PLANLAGTE TILTAK. BRUK AV PROFESSOR II STILLINGER SOM VEILEDERE

Det gjennomføres ingen formell veilederopplæring i regi av fakultetet. Fakultetet satte likevel fokus på veiledning gjennom sine oppstartseminar for nye kandidater og deres veiledere, som ble gjennomført to ganger i 2017. I 2018 er målet å operasjonalisere e-kurset for veiledere som er utviklet ved Forskningsadministrativ avdeling.

Flere enheter melder om økt fokus på veiledning innenfor eksisterende rammer, som egne veilederfora, og også gjennom fornying av eksisterende tiltak som oppstartmøte, medarbeidersamtale, midtveisevaluering, mesterklasse og sluttsamtale.

Det tilbys i liten grad karriereveiledning for stipendiater ved HF utover det som gis av den enkelte veileder, men flere enheter melder om større fokus også på dette.

Ved HF er det ganske vanlig med ekstern biveileder. Ekstern biveileder får fastsatt honorar for veiledningen. Det er ellers bare ett registrert eksempel på bruk av professor II som veileder.

INTERNASJONALISERING – BESKRIVELSE AV SITUASJONEN, EVENTUELLE PLANLAGTE TILTAK FOR INTERNASJONAL REKRUTTERING OG FOR Å ØKE INTERNASJONALE OPPHOLD FOR PH.D.-KANDIDATENE

Det er et mål for fakultetet at så mange som mulig av fakultetets doktorgradskandidater skal gjennomføre et lengre utenlandsopphold i løpet av forskerutdanningen. Ansvaret for at dette skjer, ligger hos veileder, forskningsmiljøet kandidaten tilhører og enhetens faglige ledelse. Interessen for utenlandsopphold er klart til stede, men de økonomiske ressursene oppleves av mange enheter som utilstrekkelige for at utenlandsopphold kan gjennomføres i ønskelig omfang.

Det forventes at våre kandidater skal være aktive på internasjonale konferanser, skaffe seg internasjonale nettverk, og også tildeles biveileder fra utenlandske universiteter i den grad det er mulig og ønskelig for den enkelte kandidat. I 2017 ble 43 % av de godkjente ph.d.-avhandlingene skrevet på engelsk, noe som må tolkes som en ambisjon om å være aktiv på en internasjonal forskningsarena.

Når det gjelder rekruttering, så er trenden at andelen utenlandske søkere til utlyste stipendiatstillinger er økende, og at kandidatgruppen blir stadig mer internasjonal.